

ВАКЛА МАРИШКА ОВЦА – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ

ДОЙЧО ДИМОВ, АТАНАС ВУЧКОВ
Аграрен университет, 4000 Пловдив, България,
E-mail: doytcho.dimov@gmail.bg

PATCH FACED MARITSA SHEEP – STATE AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT

DOYTCHO DIMOV, ATANAS VUCHKOV
Agricultural University, 4000 Plovdiv, Bulgaria
E-mail: doytcho.dimov@gmail.bg

SUMMARY

The tendencies in population of Patch-faced Maritsa sheep during last six years (2002–2006) has been analyzed in this study. Population size under monitoring program has been increased from 250 to 955. The flocks under performance testing have been increased from 7 to 16. Tendency of lower milk yield in the herds has been established during last years (100,03 – 89,32 liters per ewe). Also, in some of the best herds the farmers have gone on two-time lambing per year. In other herds the farmers have got to later lamb weaning. Coefficient of prolificacy vary between 1.38 до 1.49, which indicate middle level of this character. Due to enhanced interest of local sheep-breeders to keep Patch- faced Maritsa sheep it has been decreased risk of extinction of this local breed.

Key words: sheep, population, milk yield, prolificacy,

УВОД

Ваклата Маришка овца е ценен генетичен ресурс от националния генофонд на овцевъдството в България. За нейното опазване и усъвършенстване по пътя на чистопородното развъждане през 1990 година беше основано Дружество за отглеждане и развъждане на Маришките овце. Продуктивните качества на Ваклите Маришки овце са били обект на проучване в редица наши публикации (Димов и Джорбинева 1997, Димов и кол. 1997, Dimov 1998, Димов 2000, Dimov and Kuzmanova 2006).

При изготвянето на националния доклад за генетичните ресурси в животновъдството на България Ваклите Маришки овце бяха категоризирани като местна порода застрашена от изчезване (Кръстанов 2003). От съществено значение за опаз-

ването и преодоляване на рискът от изчезване на тези местни овце и повишаване на тяхната конкурентност сред останалите породи овце в България. За тази цел в Дружеството за отглеждане и развъждане на Маришките овце е разработена и внедрена информационна система за мониторинг и мениджмънт на популацията. Колекционирани данни позволяват да се проследят тенденциите в популационния размер и състоянието на продуктивните качества.

Целта на настоящата публикация е да са направи анализ на състоянието на популацията на Ваклата Маришка овца и да се проследят тенденциите в популацията.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

За реализиране на поставената цел бяха използвани данни от информационната система на Дружеството за отглеждане и развъждане на Маришките овце овце. Използваните данни са за стада, които представляват контролираната част на популацията на Ваклите Маришки овце (фиг. 1 и 2). Анализирани са данни за структурата и размерът на популацията и продуктивните качества – млекодобив и плодовитост за периода 2002–2006 година.

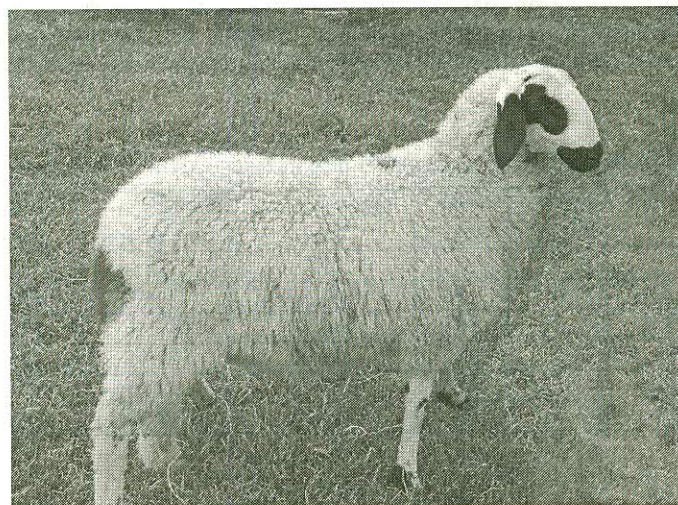
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

В сравнение с 2002 година, размерът на контролираната част от популацията за всички категории е увеличен от 250 на 955 овце (увеличение с 3,85 пъти). Увеличен е броят на контролираните стада от 7 на 16 (увеличение 2,28 пъти). Това увеличение е постигнато за сметка на включването на нови стада на Ваклите Маришки овце необхванати до момента в системна развъдна дейност, а така също и на нови стада сформирани, чрез закупуване. Преобладаващата част от стадата на Ваклите Маришки овце се намират в Пловдивска област (13 стада), две се намират в Хасковска област и едно в Софийска. Разположението на стадата в близост около град Пловдив, където е седалището на дружеството, улеснява обслужването на стадата във връзка с маркирането на животните и контролата на продуктивните качества. Наличието на интерес към Ваклите Маришки овце и в други съседни области дава възможност за разширяване на ареала на разпространение, популационния размер и преодоляване на риска от изчезване.

Средния брой на овце в стадо през 2002 година е 35,71, а през 2006 година е 59,68. Налице е явна тенденция на увеличаване на средния брой овце в стадо, което е свързано с привличане на нови членове на дружеството, които сформираха по-големи стада (над 100 овце в стадо). Броят на кочовете в популацията през 2007 е 23, но броят на овцете майки все още е под 1000, което определя рисковия статус на Ваклите Маришки овце, като застрашена от изчезване местна порода. Броят на оставените шилета за разплод – 262 броя, представлява 27,40 % от общия размер на популацията и е индикатор за устойчива тенденция на увеличение на популационния размер.

Фиг. 1. Коч от породата Вакла Маришка от стадото на Аграрния университет – Пловдив

Фиг. 2. Агне от породата Вакла Маришка от стадото на Аграрен университет – Пловдив

Таблица 1

Размер на контролираната част от популацията на Ваклите Маришки овце

Година	Брой стада	Всички категории	Овце майки	Шилета	Кочове	Ср. бр. в стадо
2002	7	250	166	72	12	35,71
2003	11	475	368	92	15	43,18
2004	10	538	404	116	18	53,80
2005	12	578	444	186	18	48,16
2006	11	630	459	151	20	57,20
2007	16	956	671	262	23	59,68

Млекодобив при Ваклите Маришки овце формира 46,51 % от приходите за стадата (Dimov and Kuzmanova 2006), поради което е един от важните признаци, които са обект на контрол и селекция. Не във всички стада на Ваклите Маришки овце се провежда контрол на млекодобива. Те не са специализирана порода за мляко, а по-скоро комбинирана порода за мляко и месо.

На таблица 2 са представени обобщени данни за млекодобива на Вакли Маришки овце в контролираните стада на популацията на. Данните се отнасят за добито мляко от овце-майки (оагнени овце и шилета) през дойния период, чиято продължителност е от 90 до 180 дни. Налице е слабо изразена тенденция на по-нисък млекодобив през последните години. Тази тенденция са дължи на факта, че в някои от най-добрите стада през последната година се премина към двукратно агнене, а в други стада се пристъпи към отбиване на агнета за разплод на по-късна възраст.

Таблица 2

Обобщени резултати от контролите на млечността за периода 2002–2006

Стопански години	Брой стада	Брой овце	Доен период дни	Млекодобив, литри	Минимално	Максимално
	n	n	X	x	min	max
2002	4	145	141,69	100,03	27,00	258,15
2003	5	168	146,74	98,56	29,40	238,25
2004	5	182	137,63	99,51	39,66	215,01
2005	5	172	135,71	92,95	32,10	211,80
2006	5	151	129,82	89,32	24,00	215,66

Минималните и максималните стойности на млекодобива (табл. 2) разкриват голямо вариране на този признак и големи възможности на вѓтреста̀дната селекция. Не винаги обаче високата млечност е цел на овцевѓдите, отглеждащи Вакли Маришки овце.

Плодовитостта на овцете е важен признак със съществен принос към доходите от стадото. На таблица 3 се вижда, че за проучвания период коефициента на плодовитост варира от 1.38 до 1.49, което показва едно средно ниво на този признак и разкрива голям потенциал за неговото усѓвършенствуване в стадата.

Таблица 3

Обобщени резултати от контролите на плодовитостта на Вакли Маришки овце за периода 2002–2006

Стопански години	Брой стада	Брой овце	Коефициент на плодовитост
	п	п	
2002	7	167	1,38
2003	6	183	1,49
2004	6	173	1,36
2005	10	262	1,42
2006	13	380	1,39

Изключително положителен факт за развитието на популацията на Ваклите Маришки овце е, че през 2007 година от 18 овцевѓди отглеждащи Вакли Маришки овце 8 са на възраст от 30 до 40 година и само 2-ма са на пенсионна възраст. Наличието на млади хора в разцвета на силите си заложили развитието си и просперитетата на своите семейства на овцевѓдството е индикатор за устойчиво развитие на популацията.

ИЗВОДИ

Вѓз основа на направения анализ на състоянието на популацията на Ваклите Маришки овце могат да бѓдат направени следните изводи.

1. Налице е устойчива тенденция на увеличение броят на контролираните стада и контролираната част на популацията на Ваклите Маришки овце.
2. Увеличен е средния брой на овцете в стадата на Ваклите Маришки овце.
3. Намален е рискът от изчезване на Ваклите Маришки овце благодарение на повишения интерес на местните овцевѓди към отглеждане на Вакли Маришки овце, което допринася за съхранение на културното наследство на региона.
4. Налице са големи възможности за вѓтреста̀дната селекция за усѓвършенстване на признаците млекодобив и плодовитост, което ще допринесе за повишаване на конкурентноспособността на Ваклите Маришки овце сред останалите породи в страната.

ЛИТЕРАТУРА

1. ДИМОВ, Д., М. ДЖОРБИНЕВА, Г. МИХАЙЛОВА. 1997. Състав на млякото и млечната мазнина при Ваклите маришки овце. Животновъдни науки, 7-8, с. 133-136.
2. ДИМОВ, Д., М. ДЖОРБИНЕВА, Г. МИХАЙЛОВА. 1997. Състав на млякото и млечната мазнина при Ваклите маришки овце. Животновъдни науки, 7-8, с. 133-136.
3. ДИМОВ, Д. 2000. Влияние на някои негенетични фактори върху варирането на плодовитостта при Вакли маришки овце. Животновъдни науки, 4, 45 - 49.
4. КРЪСТАНОВ, Ж. 2003. Състояние на генетичните ресурси в Република България. Животновъдни науки, кн. 1-2, с. 7-9
5. DIMOV, D. 1998. Description and productive traits of Patch Faced Maritza sheep. Proceedings of International conference on conservation of endangered autochthonous animal breeds of Danubian countries. Budapest, Hungary, 26 - 28 May, p. 73 - 78.
6. DIMOV, D., D. KUZMANOVA. 2006. Zootechnical and economical characteristics of sheep genetic resources in lowland area of Plovdiv region.. Bulgarian Journal of Agricultural Science. (Под печат).